

משימה הערכה באוריינות קריאה

"עולמם של השבלולים", כיתה ג

מדריך למורה

הנחיות למורה

משימת הקריאה "עולמם של השבלולים" מיועדת להערכה פנימית של מיומנויות אוריינות קריאה באמצע-סוף כיתה ג. משימת הקריאה נבנתה לצורך מיפוי הישגי התלמידים בהבנת הנקרא ולצורך תכנון ההוראה בכיתה.

הטקסטים המשולבים במשימת הקריאה הם ברמת קריאות בינונית-גבוהה. הטקסטים מנוקדים בניקוד מלא וכך גם המשימות.

אין להשתמש במשימה הערכה זו לצורכי הוראה אלא להערכה בלבד!

מבנה המבדק

משימת הקריאה כוללת טקסט מרכזי "עולמם של השבלולים - הקרובים והרחוקים" העוסק במאפייניהם, התנהגותם ואורח חייהם של השבלולים (260 מילים).

בנוסף, משולבים בו שלושה טקסטים קצרים הקשורים לשבלולים:

שבלול האש (61 מילים)

מגדיר שבלולים (45 מילים)

מרוצי שבלולים (74 מילים)

לאחר קריאת הטקסטים, התלמידים נדרשים להשיב על 14 שאלות הבנת הנקרא וידע לשוני.

בשל הדחיסות והעומס וכדי להקל על חוויית הקריאה, הטקסטים לא ערוכים ברצף אחד.

הטקסט המרכזי מופיע בתחילת משימת הקריאה והטקסטים הקצרים שזורים בין משימות הקריאה.

מפרט השאלות

5 שאלות סגורות (רב-ברירה) המצריכות בחירה של תשובה אחת מתוך 4 אפשרויות.

9 שאלות פתוחות/חצי פתוחות הדורשות ניסוח תשובה בכתב והשלמת טקסט חסר (קלוז).

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

פירוט ממדי ההבנה הנבדקים במבדק "עולמם של השבלולים" ומספר השאלות בכל ממד

הבנת משמעות גלויה	הבנה משתמעת	פרשנות, יישום והערכה	ידע לשוני
1, 2, 5א, 7, 8א, 10א, 11	5ב, 4, 6, 8ג, 9א, 9ב, 13	10ב, 12, 14	3, 8ב

אופן קידוד התשובות

יש להעריך את תשובות התלמיד לפי המחון. התשובות מקודדות בצורה מספרית כשלכל שאלה קידוד מספרי שונה.

ציון מירבי = 100 נק' בחלוקה הבאה:

א. הבנת המשמעות הגלויה – 43 נקודות

ב. הבנה משתמעת – 30 נקודות

ג. פרשנות, יישום והערכה – 18 נקודות

ד. ידע לשוני – 9 נקודות

ניתן להסתייע ב"מבדקית" לקידוד ולמיפוי הישגי התלמידים במשימה הקריאה.

דגשים לקידוד

- אם התלמיד לא השיב או לא סימן תשובה, יש לתת לו ציון 0.
- בפריטים הפתוחים, המצריכים ניסוח תשובה בכתב (שאלות פתוחות), יש להעריך את התשובה לפי ההנחיות המפורטות במחון, ולרשום את הציון המתאים.
- אם התלמיד כתב יותר ממספר התשובות הנדרש, ייבדקו רק אלה הנדרשות, לפי סדר כתיבתן.
- בשאלות המנוסחות כשאלות סגורות (רב ברירה) אם סימן יותר מתשובה אחת, הציון שיינתן הוא 0.
- אין להוריד נקודות על שגיאות כתיב או על ניסוח שגוי.

אופן העברת המבדק

ניתן להעביר את המבדק ברצף וניתן לפצל את משימת הקריאה לשני חלקים ולבצעה במועדים נפרדים. זאת בהתאם לכישורים האורייניים, הקשבתיים והרגשיים של התלמידים ועל-פי בחירת המורה. במידה והמורה מחליט לפצל את המשימה ולערוך אותה בשני מועדים נפרדים ניתן לעשות זאת באופן הבא:

מועד ראשון – קריאה של הטקסט המרכזי "עולמם של השבלולים – הקרובים והרחוקים" ומענה על שאלות

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

9-1 (עמודים 7-1).

מועד שני – קריאת קטעי המידע הקצרים "שבלול האש", מגדיר שבלולים ו"מרוצי שבלולים: תחרות בהילוך איטי" ומענה על שאלות 10-14 (עמודים 8-11).

הערכה מורחבת

לתלמידים שהישגיהם נמוכים מן הממוצע הכיתתי, מומלץ לערוך הערכה נוספת, מורחבת, המתבוננת באופן מעמיק על תשתיות הקריאה:

תפקוד רגשי בהקשר של קריאה – באמצעות שאלון

תפקודים ניהוליים ומידת השימוש באסטרטגיות קריאה – באמצעות שאלון

היטות קריאה (מיומנויות שטף קריאה הכוללת מידת הדיוק, קצב הקריאה והפרוזודיה בקריאה) – באמצעות מבדק שטף הקריאה התוך התוכנית: "קול קורא! לקידום שטף הקריאה", או באמצעות הערכה המשולבת בהוראה

הבנה והבעה מילולית – באמצעות הערכה התרשמותית המשולבת בהוראה

הערכה מעמיקה תסייע למורה לאפיין בצורה מדויקת יותר את פרופיל הקריאה של התלמידים, לזהות את תחומי החוזק ואת התשתיות ההתפתחותיות (הלשוניות, הקוגניטיביות, הרגשיות והאורייניות) אותן צריך לחזק במסגרת הלמידה בכיתה, בקבוצה הקטנה ובפרטני.

שאלון רגש וקריאה ושאלון אסטרטגיות קריאה זמינים בפורטל.

מחווין להערכה ולקידוד

שאלה 1				
על פי הכתוב בפסקה הראשונה, מתי נתן לראות שכלולים פעילים בטבע?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה סגורה ר"ב	הבנת המשמעות הגלויה	ב. השכלולים פעילים בסתו ובקרקר בחורף, כאשר קר ולח.	5 נק' - תשובה נכונה 0 נק' - תשובה שגויה	0,5 נקודות

שאלה 2				
בפסקה הראשונה מתאר המחבר את השכלולים זוחלים בשדה. ○ כתבו כאן מילה או משפט מהפסקה הראשונה שעוזרים לנו להבין שהשכלולים זוחלים לאט ○ כתבו כאן משפט נוסף מהפסקה הראשונה שעוזר לנו להבין שהשכלולים זוחלים לאט				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה פתוחה	הבנת המשמעות הגלויה הבנת מילים וביטויים בהקשר	שתי תשובות נכונות מבין האפשרויות הבאות: • זוחלים להם • בנחת • יש להם זמן • הם אינם • ממהרים לשום מקום.	4 נק' - שתי תשובות נכונות 2 נק' - תשובה אחת נכונה 0 נק' - כל תשובה אחרת הערה: תשובה שבה ייכתבו שני המשפטים בשורה אחת, תיחשב תשובה נכונה (גם אם בשורה השנייה יצוין משפט לא רלוונטי).	0,2,4 נקודות

שאלה 3				
בשורות 11-12 כתוב: "המחנכים מסיעים לשכלולים להרגיש את סביבתם ולשרוד בה". למה מתכננים במלה "בה"?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה סגורה ר"ב	ידע לשוני אזכורים	ד' - בסביבה שלהם	5 נק' - תשובה נכונה 0 נק' - תשובה שגויה	0,5 נקודות

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

שאלה 4				
בשורות 11-12 כתוב: "המחוששים מסייעים לשבוללים להרגיש את סביבתם ולשרוד בה." כיצד המחוששים עוזרים לשבולל?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה סגורה ר"ב	הבנה משתמעת הבנת קשרים לוגיים משתמעים	ב' - הם מכונים אותו לנוע למקום מבטחים ועוזרים לו למצוא מזון.	5 נק' - תשובה נכונה 0 נק' - תשובה שגויה	0,5 נקודות

שאלה 5				
א. מה עלול השבולל לעשות אם נקרב אצבע למחוששים שלו?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה פתוחה	הבנת המשמעות הגלויה	תיאור נכון של תגובת השבולל - השבולל מקפל את המחוששים שלו.	3 נק' - תשובה נכונה 1 נק' - השבולל יפחד/ השבולל ייבהל 0 נק' - תיאור שגוי או חסר של תגובת השבולל.	0,1,3 נקודות
ב. מדוע מתנהג השבולל באופן הזה כאשר מקרבים אצבע למחוששים שלו?				
שאלה פתוחה	הבנה משתמעת הבנת קשר לוגי משתמע של סיבה	הסבר נכון לתגובת השבולל הקשור לתחושת פחד - השבולל מרגיש פחד. השבולל מבקש שלא יגעו בו כי זה מבהיל אותו. השבולל מרגיש מאויים.	3 נק' - תשובה נכונה 1 נק' - הסבר חלקי לתגובת השבולל, כגון: כי הוא לא אוהב את המגע. כי הוא מופתע. 0 נק' - הסבר שגוי או חסר	0,1,3 נקודות

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

שאלה 6				
בשורה 14 כתוב: " בעזרת ריר חלק ודביק שהשבלולים מפרשים, הם מתגברים על כל מכשול ... " כיצד מסייע הריר שמפריש השבלול להתגבר על מכשולים?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה סגורה ר"ב	הבנה משתמעת הבנה של קשרים לוגיים משתמעים	ג' - הריר של השבלול הוא חומר חלק ודביק, הוא מאפשר לשבלול לנוע בקלות, להיצמד למשטחים חלקים ולטפס עליהם.	5 נק' - תשובה נכונה 0 נק' - תשובה שגויה	0,5 נקודות

שאלה 7				
בשורה 19 כתוב "בטבע, כל בעל חיים אוכל ונאכל". שבצו את המלים ממחסן המלים במקום המתאים בטבלה				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה פתוחה	הבנת משמעות גלויה: ארגון מידע שיוך של פרטי מידע לקטגוריות נתונות	אוכל- צמחים רקובים, שלשולים נאכל- חיפושיות, קרפדות, זבובים	10 נק' (2 נק' X 5) 8 נק' (2 נק' X 4) 6 נק' (2 נק' X 3) 4 נק' (2 נק' X 2) 2 נק' (2 נק' X 1) 0 נק' - תשובה שגויה	0,2,4,6,8,10 נקודות

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

שאלה 8				
א. מי הן החשופיות?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה פתוחה	הבנת המשמעות הגלויה	א. החשופיות הן חלזונות ו/או שבלולים ללא קונכייה	5 נק'- תשובה נכונה 0 נק'- תשובה שגויה	0,5 נקודות
ב. הקיפו שתי מילים נרדפות למילה חשוף.				
שאלה סגורה	ידע לשוני אוצר מילים - נרדפות	ב. גלוי, נראה	4 נק'- בחירת שתי מילים נכונות 2 נק'- מילה אחת נכונה 0 נק'- שתי מילים שגויות	0,2,4 נקודות
ג. מדוע נקראות החשופיות בשם זה? הקיפו רק את האפשרויות המתאימה מבין שתי האפשרויות המודגשות.				
שאלה סגורה	הבנה משתמעת	ג. מבנה גוף, אין, חשוף	6 נק'- 3 אפשרויות נכונות 4 נק'- 2 אפשרויות נכונות 2 נק'- אפשרות אחת נכונה 0 נק'- כל האפשרויות שגויות	0,2,4,6 נקודות

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

שאלה 9				
בקטע "סוגי שבלולים" מסופר שהשבלולים יכולים להועיל לבריאותם של בני האדם וגם עלולים להזיק לה. הסבירו כיצד: א. השבלולים יכולים להועיל לבריאותם של בני האדם. לדוגמה, _____				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה פתוחה	הבנה משתמעת	יש מיני שבלולים הממששים מקור לתעשיית תרופות/ מינים מסוימים של שבלולים משמשים להפקת תרופות/ מקור לתעשיית התרופות/עוזרים להכין תרופות/ אפשר להכין מהם תרופות.	3 נק'- תשובה נכונה 0 נק'- תשובה שגויה	0,3 נקודות
ב. ישנם שבלולים שעלולים לפגוע בבריאותם של בני האדם. לדוגמה, _____				
שאלה פתוחה	הבנה משתמעת	מעבירים את מחלת הקדחת/ מדביקים במחלות/מדביקים בקדחת/מעבירים מחלות	3 נק'- תשובה נכונה 0 נק'- תשובה שגויה	0,3 נקודות

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

שאלה 10				
א. אם הייתם רואים "שבלול אש", איך הייתם מזדהים אותו?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה פתוחה	הבנת משמעות גלויה	תשובה המתארת זיהוי על-פי צבעי אש מיוחדים ו/או גודל, לדוגמה: הייתי מזהה אותו לפי הצבעים המיוחדים שלו, כמו צבעי אש - אדום, כתום, צהוב. הייתי יודע/ת שזה שבלול אש כי הוא גדול מאוד, באורך 7 ס"מ בערך.	6 נק' - תשובה נכונה 2 נק' - תשובה כללית על זיהוי לפי מראה מיוחד - לדוג': הייתי מזהה אותו לפי המראה המיוחד שלו. 1 נקודה - לדוג' הייתי מזהה שזה שבלול אש כי הוא נראה אחרת משבלולים רגילים. 0 נק' - תשובה שגויה או לא רלוונטית.	0,1,2,6 נקודות
ב. תלמידי כיתות ג' מבית ספר "רימונים" יוצאים בקרוב לטיול באילת. האם אתם חושבים שיש להם סיכוי טוב לפגוש שבלול אש?				
שאלה פתוחה	יישום, הערכה וביקורת	תשובה המתייחסת למקום המחיה הבלעדי/היחיד של שבלול האש (יערות הגשם במלזיה), לדוגמה: *לא, אין להם סיכוי לפגוש שבלול אש כי הוא חי רק ביערות הגשם של מלזיה. *לא, בקטע כתוב ששבלול האש חי רק באזור קטנטן במלזיה ותלוי לגמרי בתנאי היער, אז אי אפשר למצוא אותו באילת. *לא, כי הוא עדין מאוד ויכול לשרוד רק במזג אוויר קר ולח, כמו ביער במלזיה. *לא, שבלול האש חי רק ביערות הגשם במלזיה, שם קר ולח ובאילת לא קר.	6 נק' - תשובה מלאה ונכונה 2 נק' - הסבר שעיקרו איפה שבלולי האש אינם חיים, לדוגמה: הם לא יפגשו שבלול אש כי שבלולי אש לא חיים באילת. 0 נק' - תשובה שגויה	0,2,6 נקודות

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

שאלה 11				
בקטע "מגדיר שבלולים" ממליץ מחבר הקטע לקוראים לצאת לטבע כדי למצא שבלולים, לזהות אותם ולהגדיר אותם. השלימו, היעזרו במחסן המילים				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה סגורה השלמת מילים בקטע באמצעות מחסן מילים	הבנת משמעות גלויה	א. מגדיר ב. מידע ג. סרגל ד. להתבונן ה. לזהות	2 נקודות לכל בחירה נכונה: 10 נק'- 5 אפשרויות נכונות 8 נק'- 4 אפשרויות נכונות 6 נק'- 3 אפשרויות נכונות 4 נק'- 2 אפשרויות נכונות 2 נק'- אפשרות אחת נכונה 0 נק'- כל האפשרויות שגויות	0,2,4,6,8,10 נקודות

שאלה 12				
קראו את הקטע "מרוצי חלזונות: תחרות בהילוך איטי". בתחילת הקטע כתוב: "זה אולי נשמע לא יאמן, אבל מרוצי חלזונות הם דבר אמיתי!" למה, לפי דעתכם, קשה להאמין שמרוצי חלזונות הם אמיתיים?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה פתוחה	הערכה ופרשנות	חלזונות זוחלים לאט מאוד וקשה להאמין שמישהו ירצה לצפות במרוץ כל כך איטי/ כי קשה לדמיין שחלזונות בכלל מתחרים אחד בשני או רצים./ כי חלזונות נעים לאט ואף חילזון לא רץ.	6 נק'- תשובה נכונה 4 נק'- תשובה חלקית, לדוג': כי זו נשמעת פעילות מוזרה לחלזונות. 2 נק'- תשובה חלקית מאוד, לדוג': כי חלזונות איטיים. כי זה נשמע משעשע. 0 נק'- תשובה שגויה	0,2,4,6 נקודות

הפיקוח על הוראת העברית ביסודי – המזכירות הפדגוגית

שאלה 13				
בְּקֶטַע עַל מְרוֹצֵי הַחֲלֻזוֹנוֹת כָּתוּב: "אִם תִּקְלְעוּ לְאִירוֹעַ כְּזֶה..." בְּמָקוֹם הַמֶּלֶה תִּקְלְעוּ, אֲפִשֶׁר לִכְתוֹב...				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
שאלה סגורה ר"ב	הבנה משתמעת - אוצר מילים	ב- תגיעו במקרה	5 נק' - תשובה נכונה 0 נק' - תשובה שגויה	5-0 נקודות

שאלה 14				
מִחֲבֵר הַקֶּטֶע מְצִיעַ לְהַעֲנִיק פֶּרֶס לֹא רַק לְשִׁבְלוֹל הַמִּנְצָח, אֲלָא גַם לְצוּפִים בְּתַחֲרוֹת. מִדּוּעַ?				
סוג הפריט	ממד ההבנה	התשובה הנכונה	פירוט רמות הביצוע	טווח הציון
תשובה פתוחה	פרשנות והסקת מסקנות	- תשובה המתייחסת לאיטיות של השבולול/ לזמן הרב שאורכת התחרות שדורשים מהצופים המתנה וסבלנות רבה, לדוגמה: כי התחרות יכולה להימשך הרבה זמן וצריך סבלנות רבה כדי לצפות בה. כי צפייה בחלזונות זוחלים לאט דורשת סבלנות רבה מהקהל.	6 נקודות- תשובה מלאה 3 נקודות- תשובה חלקית, לדוג': כי הקהל צריך לחכות הרבה זמן. 2 נקודות- תשובה חלקית, לדוג' - כי זה משעמם להסתכל על חלזונות. נקודה אחת- תשובה חלקית מאוד לדוג': כי זה מעייף. 0 נקודות- תשובה שגויה	0,2,3,6 נקודות